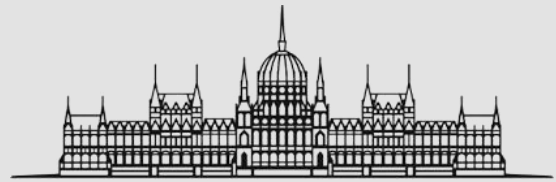

Államháztartás, költségvetési szabályok, versenyképesség

Magyar Közgazdasági Társaság
Vándorgyűlés
Nyíregyháza
2024. szeptember 5.

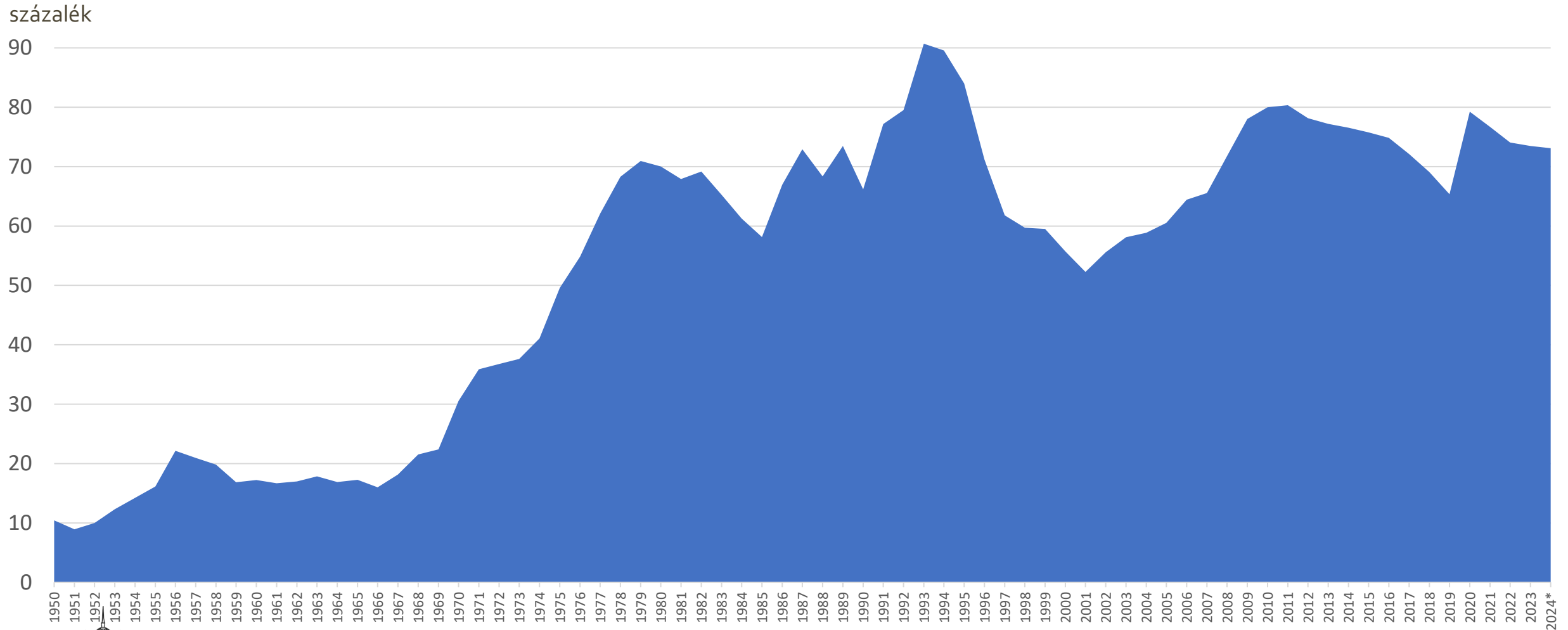

Költségvetési Tanács

Horváth Gábor
elnök

A szénhidrogének árrobbanása, pontosabban az általa kiváltott külső egyensúlyi és jóléti nehézségekre adott válasz Magyarország államadósságát is „felrobbantotta”, és azóta is rendszereken átívelő kihívás a mindenkori gazdaságpolitika számára

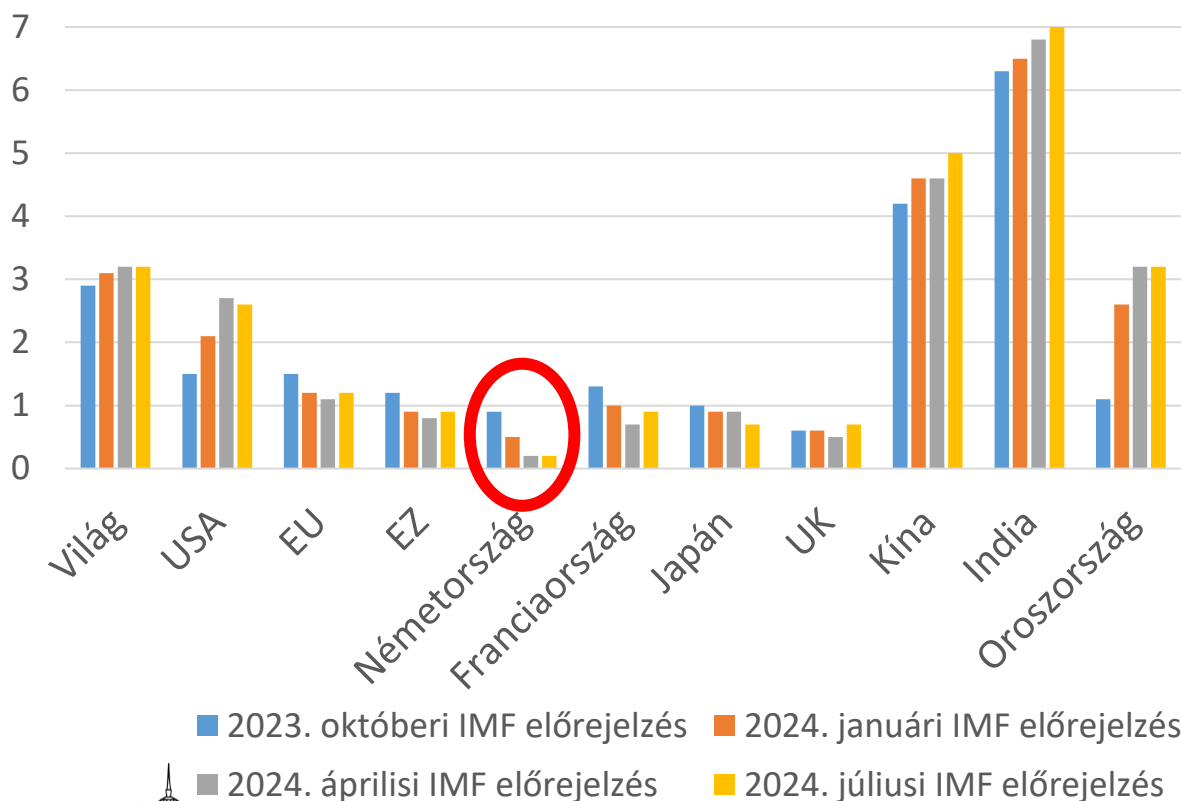
*előrejelzés

Forrás: zárszámadási törvényekből KT Titkarsága gyűjtés, PM, MNB, KT Titkarsága szerkesztés

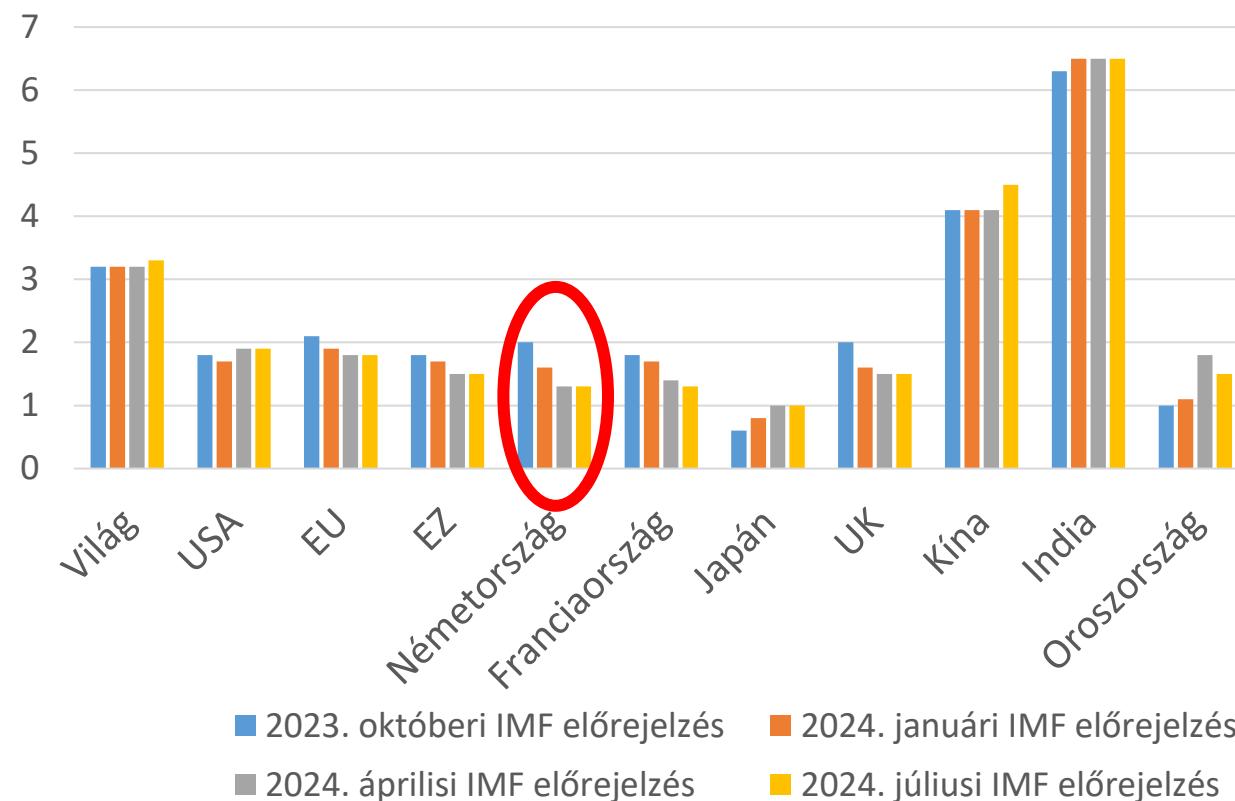
Az IMF az év elején lefelezte Németország idei növekedési kilátását, majd tavasszal újra. Ezzel párhuzamosan a 2025-ös prognózist is rontotta. A mérsékelt európai konjunktúra Magyarország növekedési (és adósságcsökkentési) lehetőségét is korlátozza.

GDP növekedés (%) a világban és az egyes régiókban, országokban

2024-re vonatkozó IMF előrejelzések

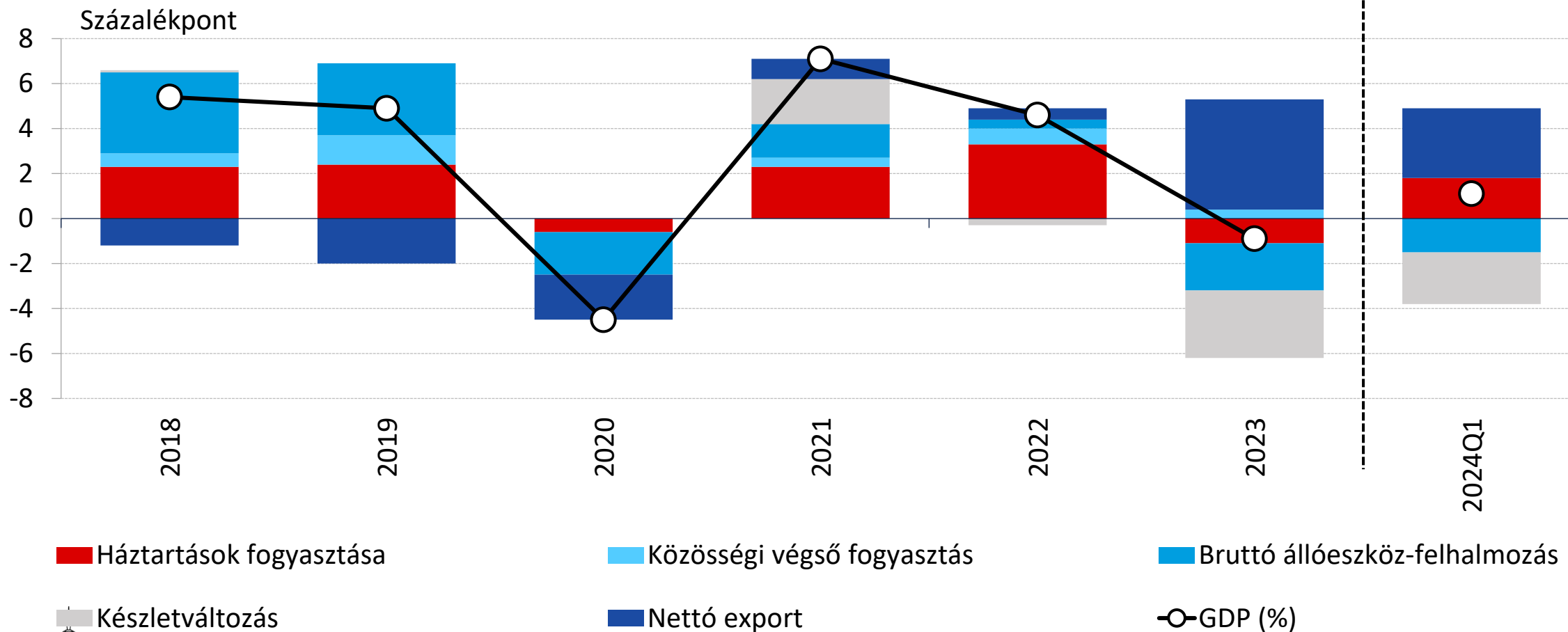

2025-re vonatkozó IMF előrejelzések

A háztartások fogyasztásának reméltnél kisebb fellendülését kiegészíti a nettó export, de ennek hajtóereje továbbra is az import exportnál meredekebb csökkenése. A beruházások és készletek folytatódó zsugorodása visszafogja a gazdasági teljesítményt.

A felhasználás oldali tételek éves GDP-növekedéshez való hozzájárulása

Megjegyzés | Pontbecsléshez tartozó felbontás. A közösségi végső fogyasztás tartalmazza a transfereket.

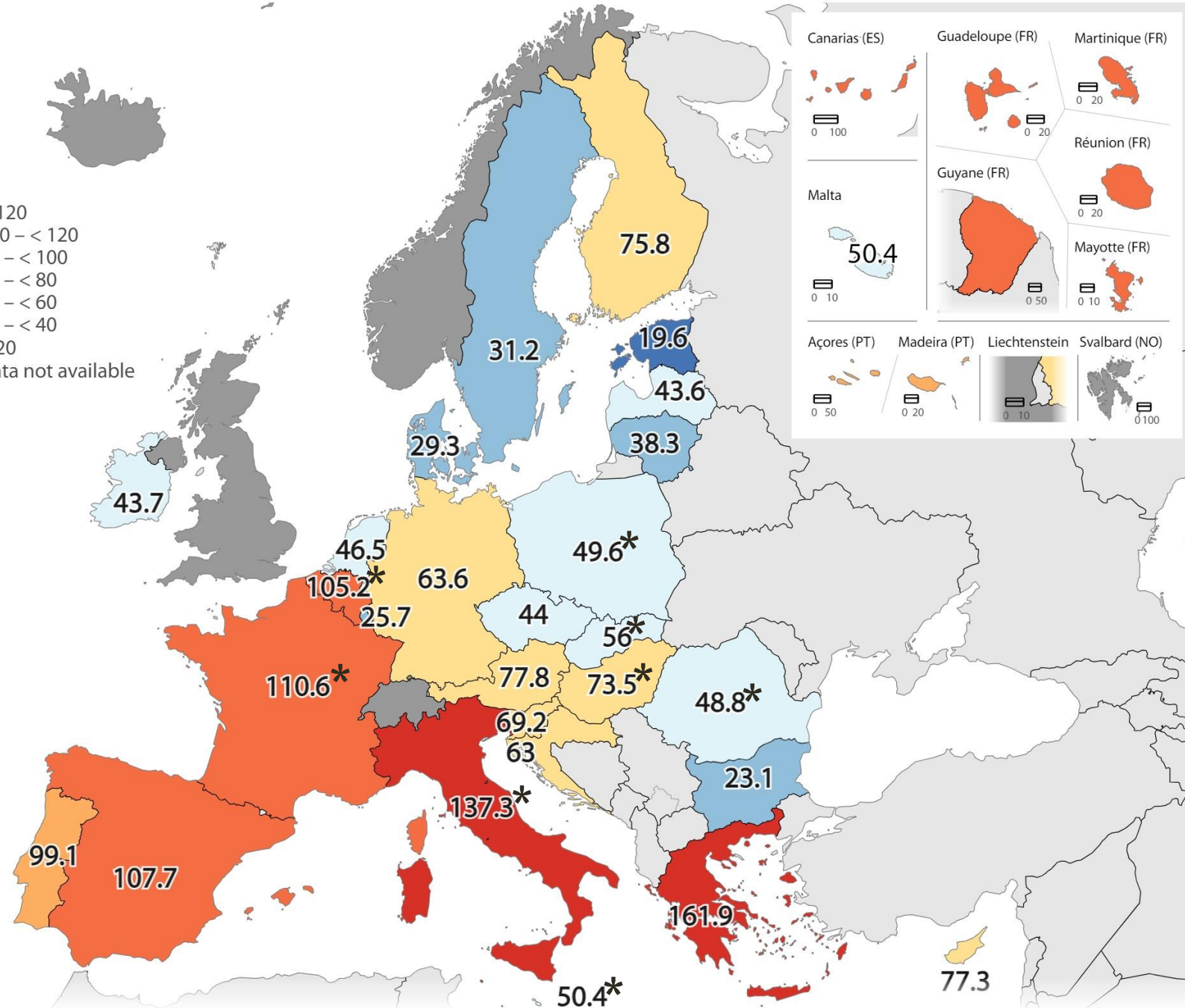
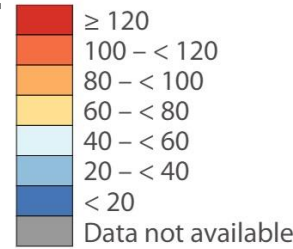
Forrás | KSH, MNB, előrejelzések

GDP-arányos államadósság az EU-ban, 2023-ban

- Az uniós költségvetési szabályok pandémia miatti felfüggesztése alatt sem állt le az adósságcsökkentés: 17 országban csökkent, 10-ben nőtt a GDP-arányos államadósság 2023-ban
- A magas hiány miatt 7 országgal szemben indult túlzottdeficit-eljárás, eggyel szemben pedig folytatódott (*-gal jelölve)

Költségvetési Tanács

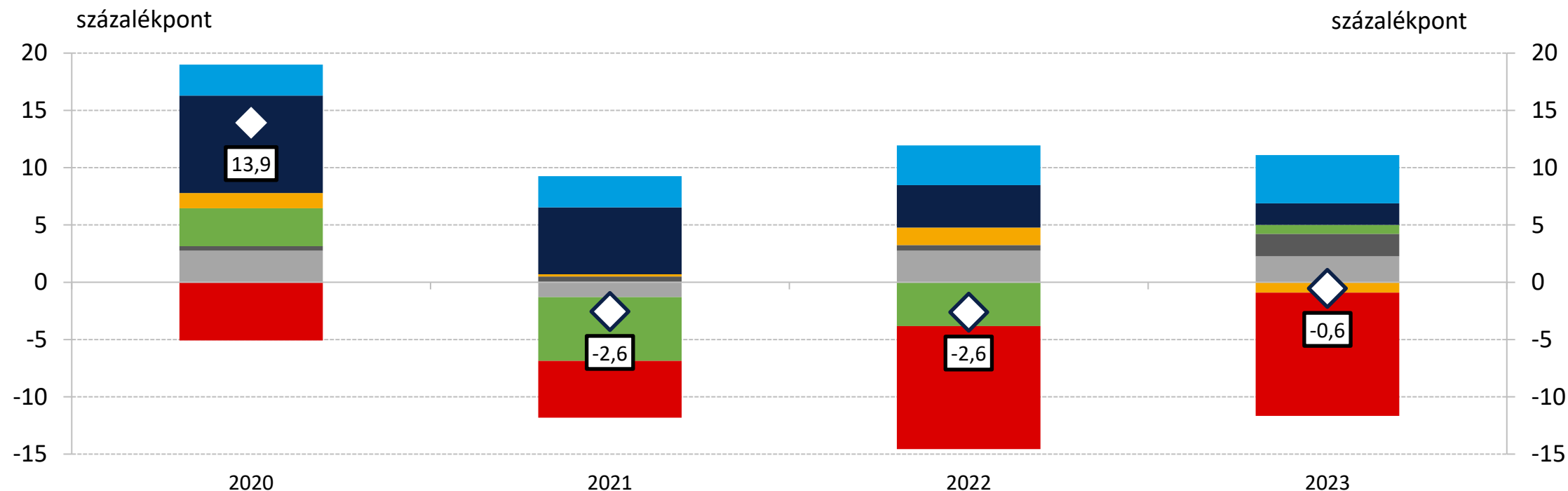

Source: Eurostat 2024 (dataset code sdg_17_40)

Forrás: Eurostat – GISCO, KT Titkarsága szerkesztés

Az államadósság-mutató csökkenéséhez tavaly a GDP-deflátor és a forintárfolyam erősödése járult hozzá (10,7, illetve 0,9 százalékponttal), tehát elsősorban a ráta nevezője

A GDP-arányos államadósság változásának felbontása

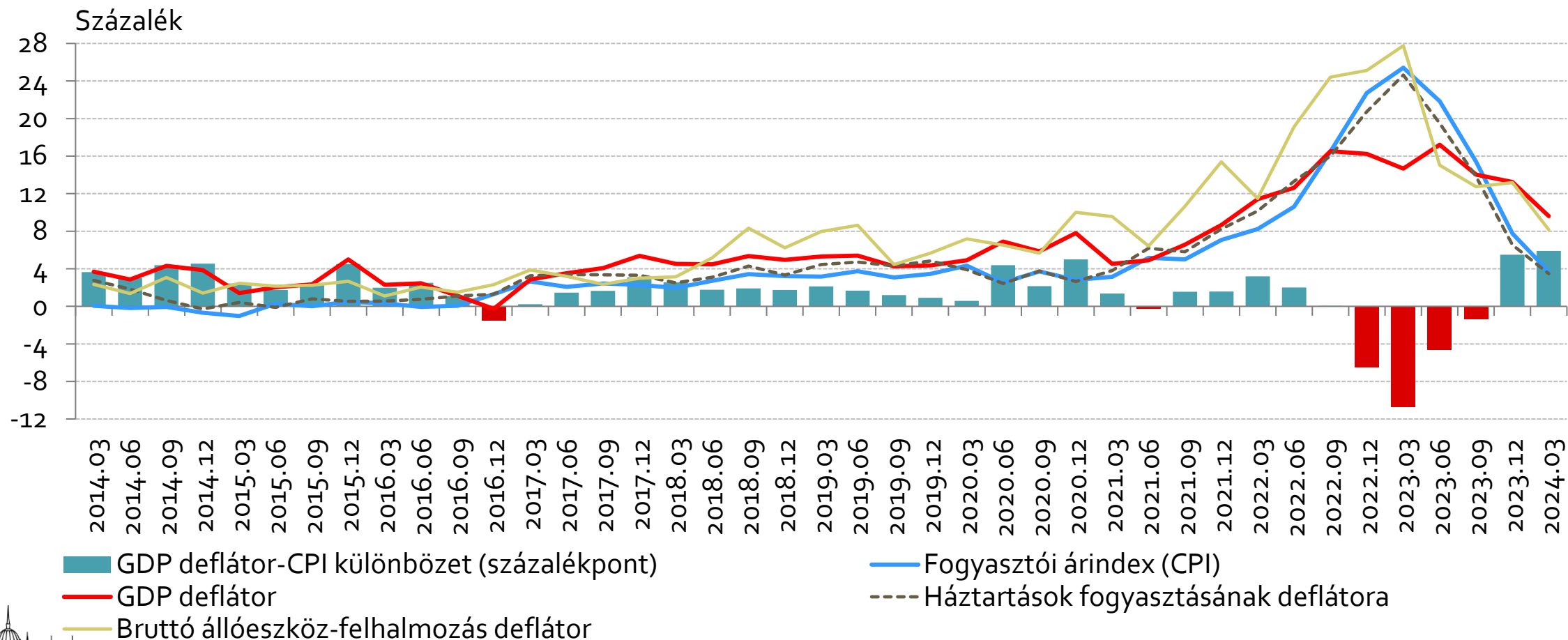

- Egyéb (KESZ felhasználás, MSZKSZ, stb.)
- Árfolyamhatás
- GDP deflátor
- Eximbank adósságváltozása
- Elsődleges egyenleg
- Adósságváltozás
- Reál növekedés
- Kamatkiadás

Az elsődleges egyenleg 2020 óta fokozatosan javul, idén nemnegatív tartományba kerülhet. A beruházások és készletfelhalmozás lassabb dezinflációja magasabban tartja a GDP-deflátort, támogatva a GDP-arányos államadósság csökkenését.

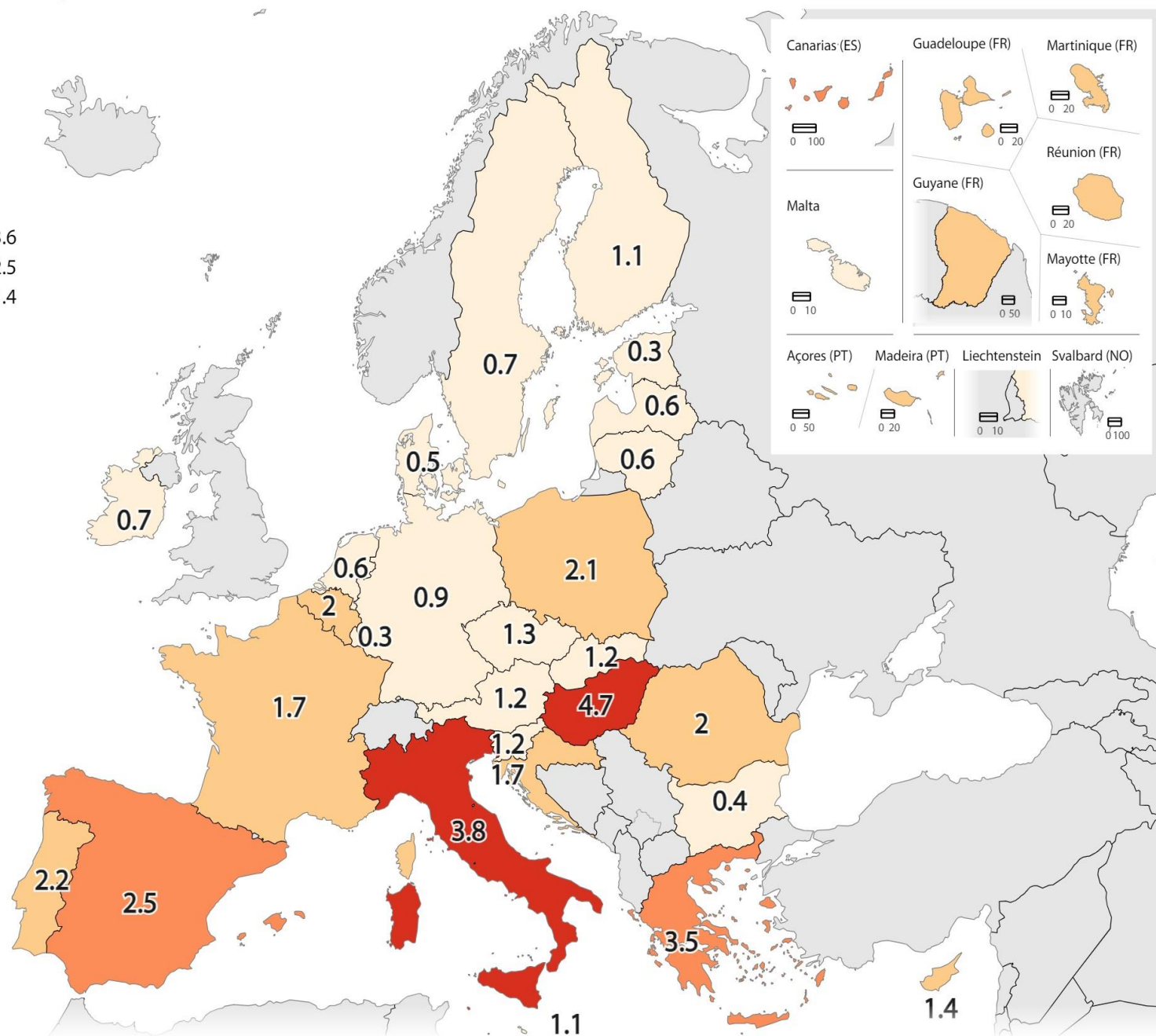
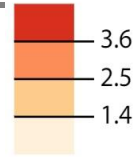
A hazai infláció, illetve a GDP, a háztartások fogyasztása és a bruttó állóeszköz-felhasználás deflátorának alakulása

GDP-arányos kamatkiadás az EU országokban 2023-ban (%)

- **Idén tetőzik Magyarország GDP-arányos kamatterhe, 4,9 százalékon alakulhat**
- **Jövőre 1 százalékponttal is kevesebb lehet a kamatkiadás a GDP-hez viszonyítva**
- **Pozitívum, hogy az elmúlt évtizedben megnőtt a hazai kézben lévő államadósság részaránya**
- **Ugyanakkor ennek van költsége a lakossági papírok kamatozásában (egyfajta biztosítás)**

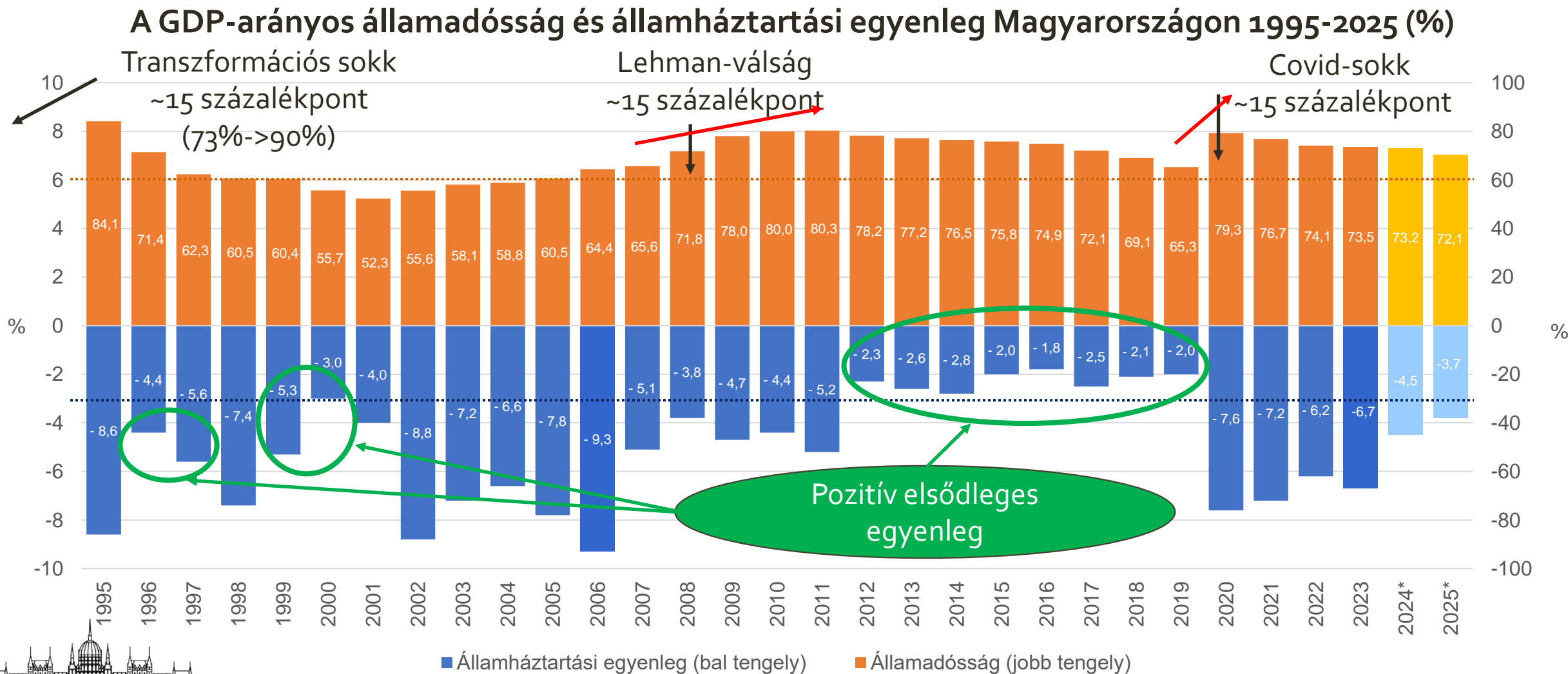

Forrás: Eurostat, KT Titkársága szerkesztés

Interest, expenditure
Source: Eurostat (dataset code gov_10dd_edpt1)

© EuroGeographics, © FAO (ENSZ), © TurkStat
Kartográfia: Eurostat – IMAGE, 06/2024

Évtizedenként érkezhethet olyan sokk, mely a GDP-arányos államadósságot akár 15 százalékponttal növelheti – konszolidációja évekig tart, kedvező konjunktúra és pozitív (nemnegatív) elsődleges egyenleg hajtja

*PM előrejelzése

Forrás: Eurostat, KT Titkársága szerkesztés

Április 30-án hatályba lépett az Európai Unió gazdasági kormányzási keretének reformja. A módosítási javaslatok a korábbi kritikákra adott válaszul születtek, ám a kompromisszum végleges formája sok régi elemet meghagyott a rendszerben.

EU alapszerződések (1957-...) és Stabilitási és Növekedési Paktum (SNP, 1997)
Túlzothiany-eljárás

Prevenációs ág – középtávú költségvetési cél (MTO):
strukturális egyenleg (SB)

Korrektív ág –
Deficit 3%
Adósság 60%

demográfia ✓
kamatszint ✗
növekedés (reál) ✗
SB < MTO? → +0,5%/év
Adósság > 60%? → $-\frac{1}{20}$

Túlzothiany-eljárás:
évi 0,5%/GDP hiány
korrekció

Konvergencia program

Hatos csomag (2011)
Európai szemeszter
Kiadási referenciaérték

Kettes csomag (2013)
EZ túlzothiany-eljárás
monitoring

- bonyolult, több mutatóra fókuszáló célkitűzés-rendszer
- az MTO-t kalkuláló modell paramétereinek esetlegesek
- prociklikusságot erősítő szabályok
- merev, egyediségeket nem kezelő előírások
- demotiválja az állami beruházásokat

Bár részletkérdések még tisztázásra várnak, de az új szabályok a régi keretrendszer pandémia miatti felfüggesztése után élvezett szabadsághoz képest az eddigieknél kevesebb mozgásteret adnak a költségvetési politikában. Kérdéses, hogyan lesz forrás zöld és digitális beruházásokra.

EU alapszerződés (1957-)
SNP (1997)
Túlzotthiány-eljárás

~~Prevenációs ág – középtávú költségvetési cél (MTO): strukturális egyenleg (SB)~~

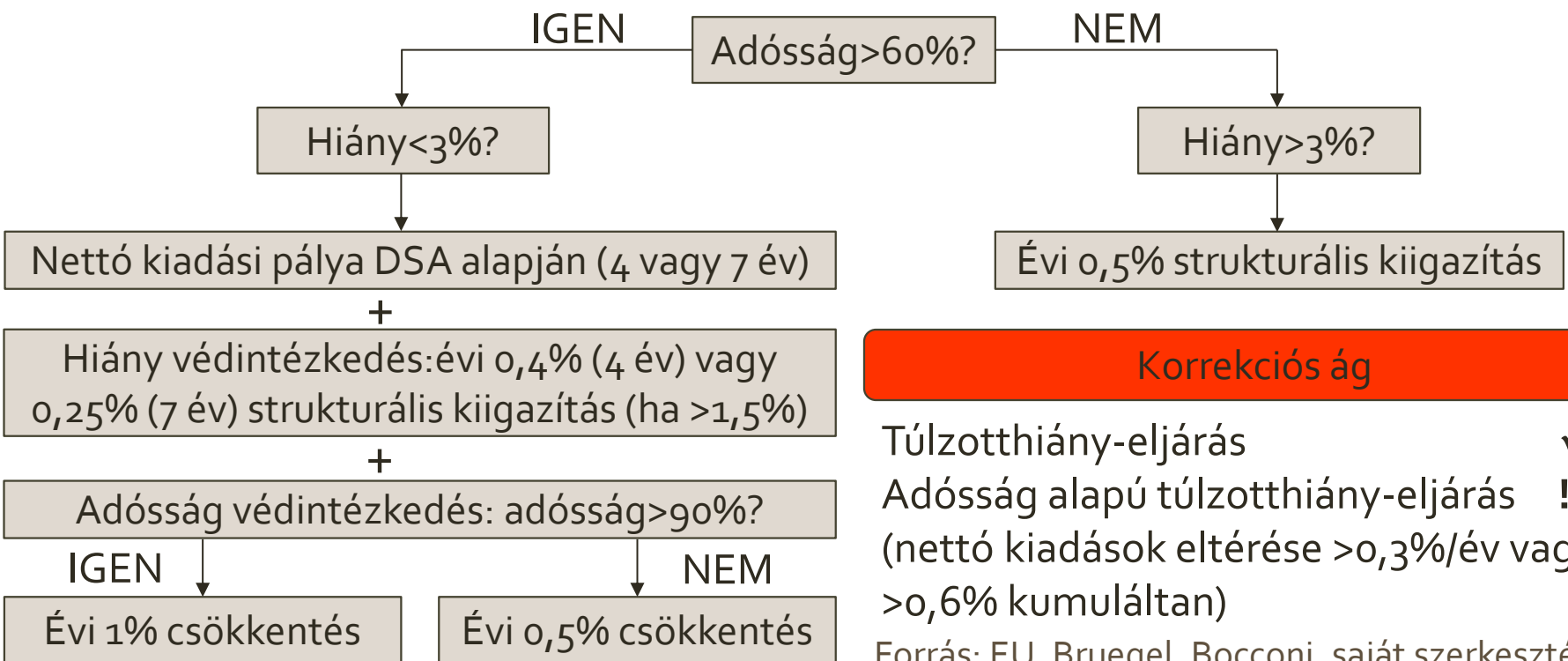
demográfia ✓
kamatszint ✗
növekedés (reál) ✗
SB < MTO? → +0,5%/év
~~Adósság > 60%? → -1/20~~
~~konvergencia program~~

Hatos csomag (2011)
Európai szemeszter
~~Kiadási referenciaérték~~

Prevenációs ág – nettó kiadási pálya és mutató

Adósság fenntarthatósági elemzés (DSA) → strukturális (elsődleges) egyenleg (SPB) cél: referencia pályaterv (Bizottság) + nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terv

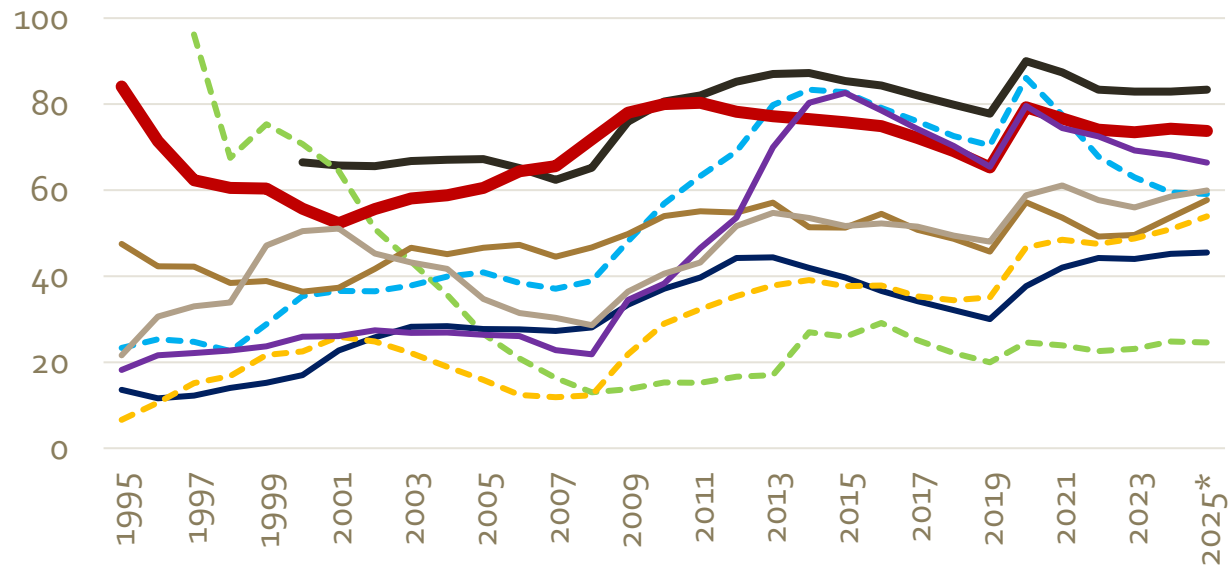

Korrektív ág

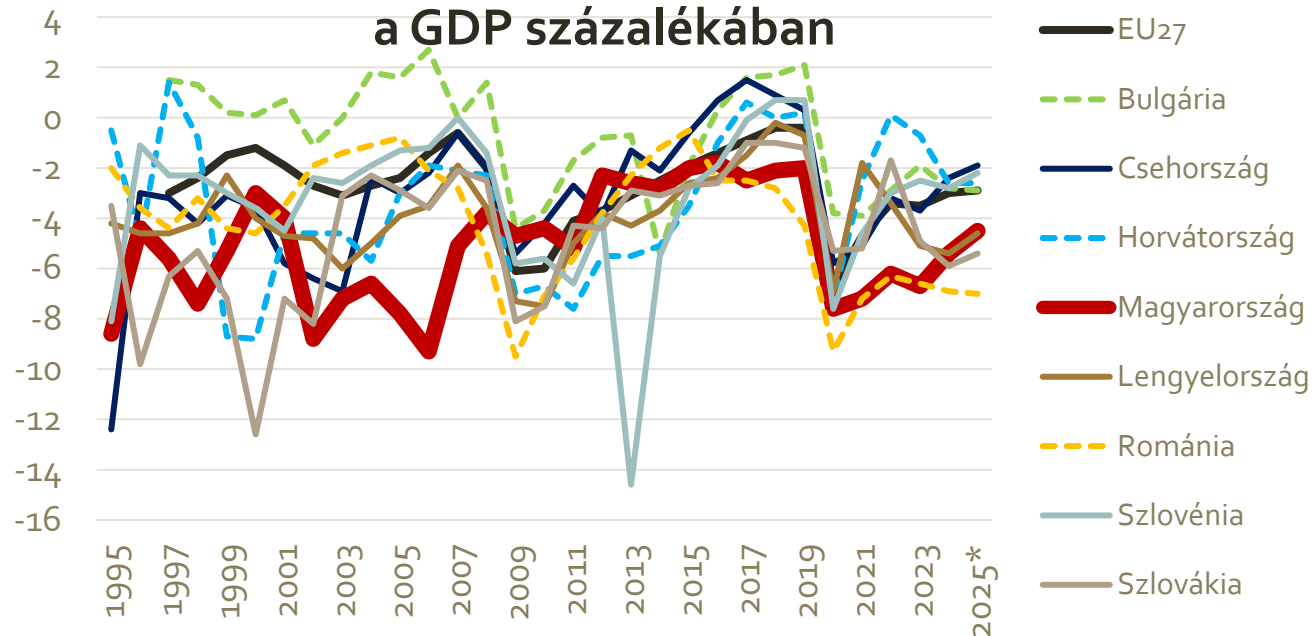
Túlzotthiány-eljárás ✓
Adósság alapú túlzotthiány-eljárás !
(nettó kiadások eltérése > 0,3%/év vagy > 0,6% kumuláltan)

Permanens kamathátrányunk versenyképességi kérdés is, a külső szereplők extra kockázatként veszik figyelembe. A Bruegel számításai során is olyan modelleredmények születtek, melyek szerint várhatóan Magyarországnak kell majd a legmagasabb kamatszinttel szembenéznie az előttünk álló gazdasági kormányzási ciklusokban.

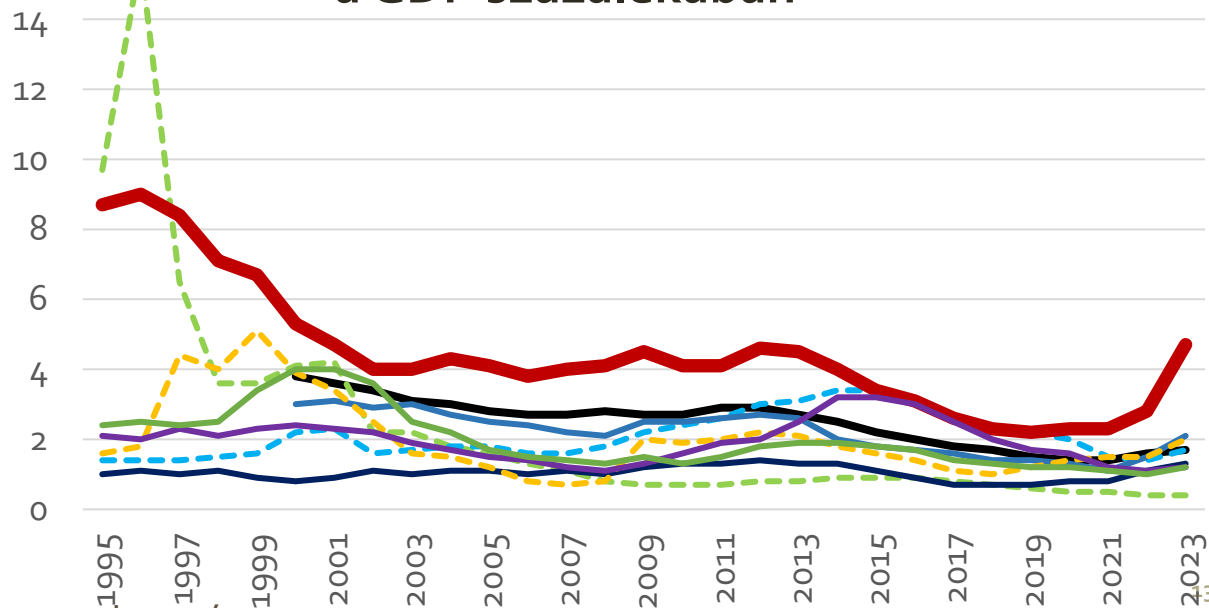
Államadósság 1995-2025, a GDP százalékában

Az államháztartási hiány 1995-2025, a GDP százalékában

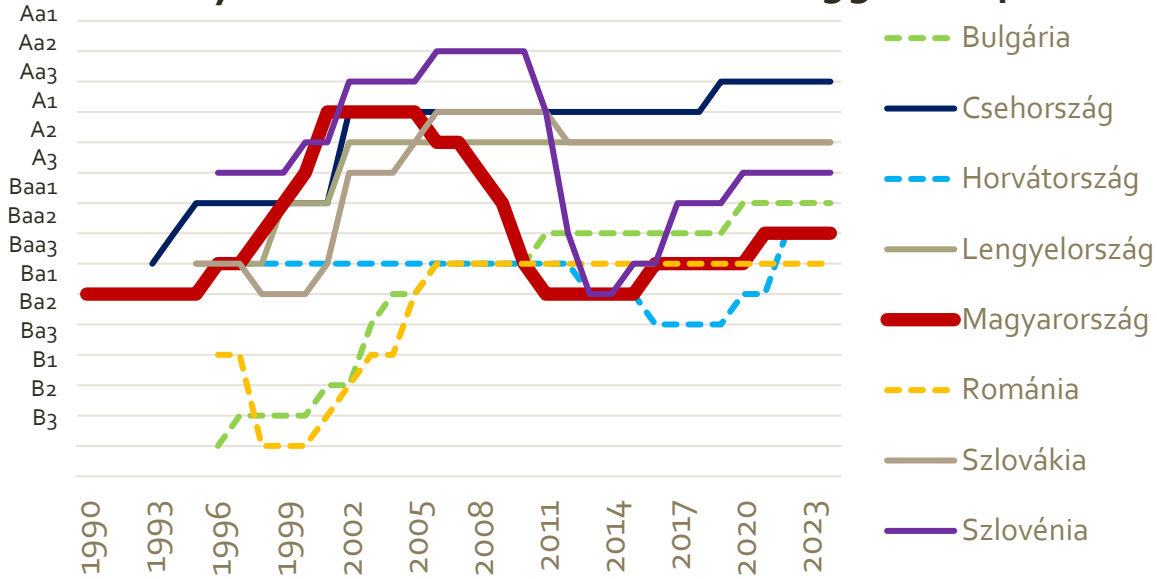

A kormányzati szektor kamatkifizetése 1995-2023, a GDP százalékában

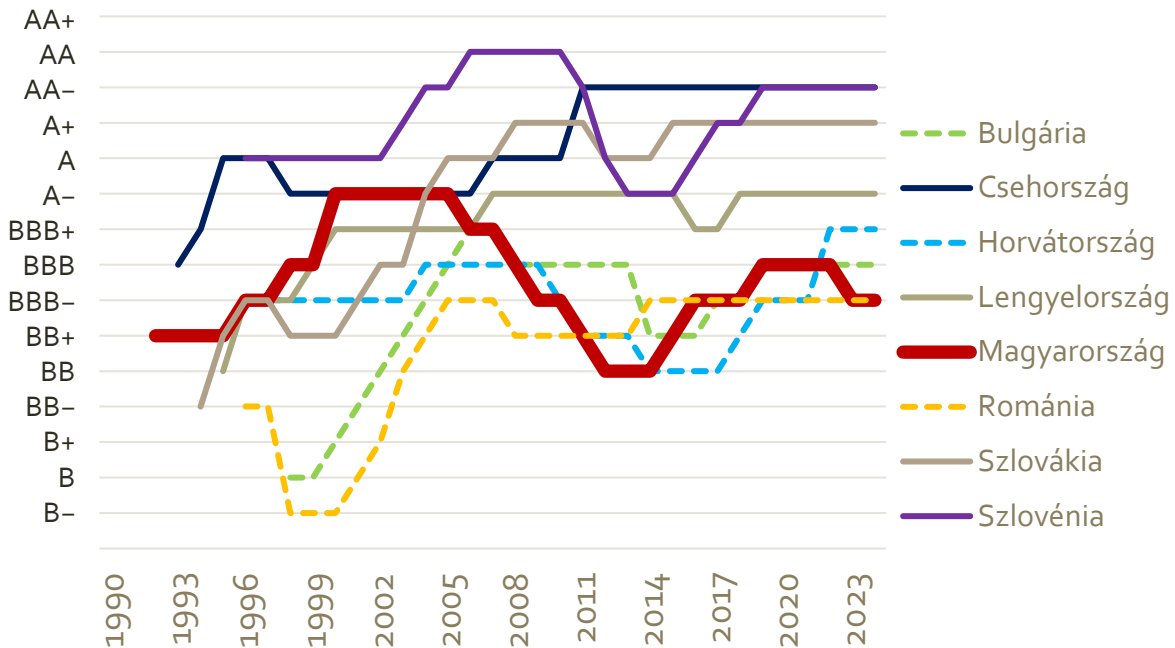
Forrás: Eurostat, Európai Bizottság 2024 tavaszi előrejelzés, KT Titkársága szerkesztés

A Moody's hitelminősítő besorolása 1990-2024

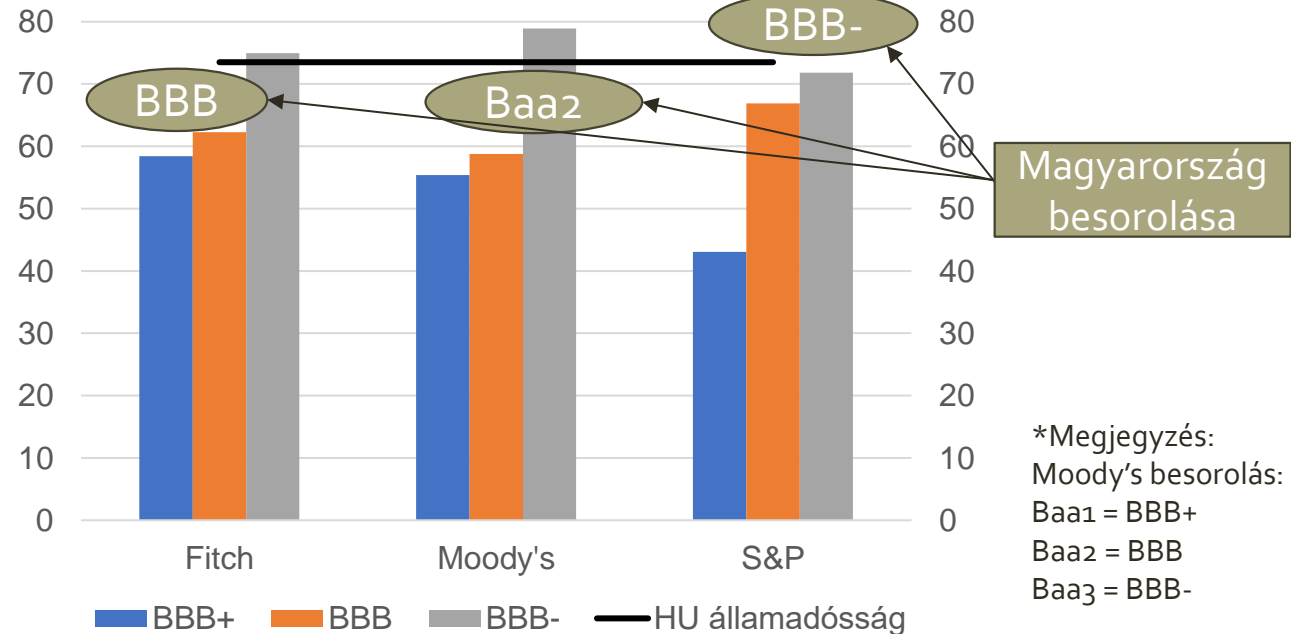

Magyarország további felminősítésének és kockázati felára csökkentésének is gátat szab az államadosság bruttó hazai össztermékhez viszonyított aránya. Nemcsak az állam, hanem bármely gazdasági szereplő hitelfelvételének ára hatással van.

A S&P hitelminősítő besorolása 1990-2024

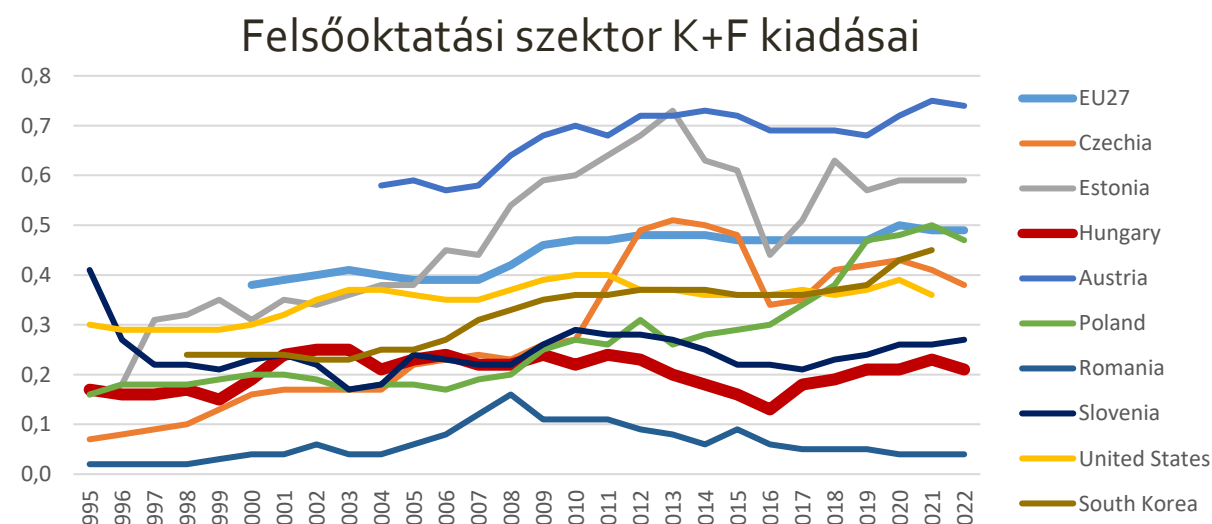
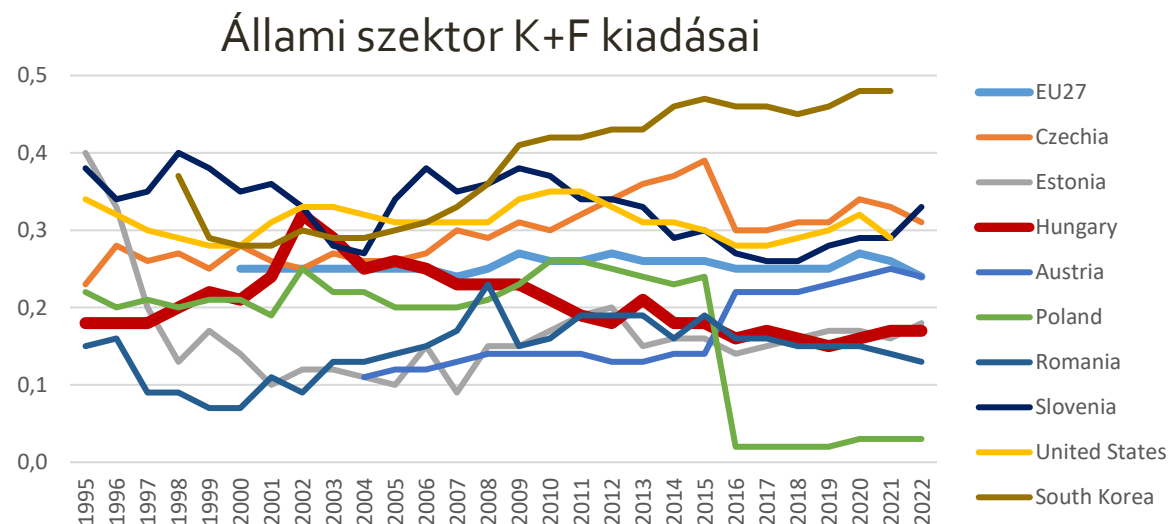
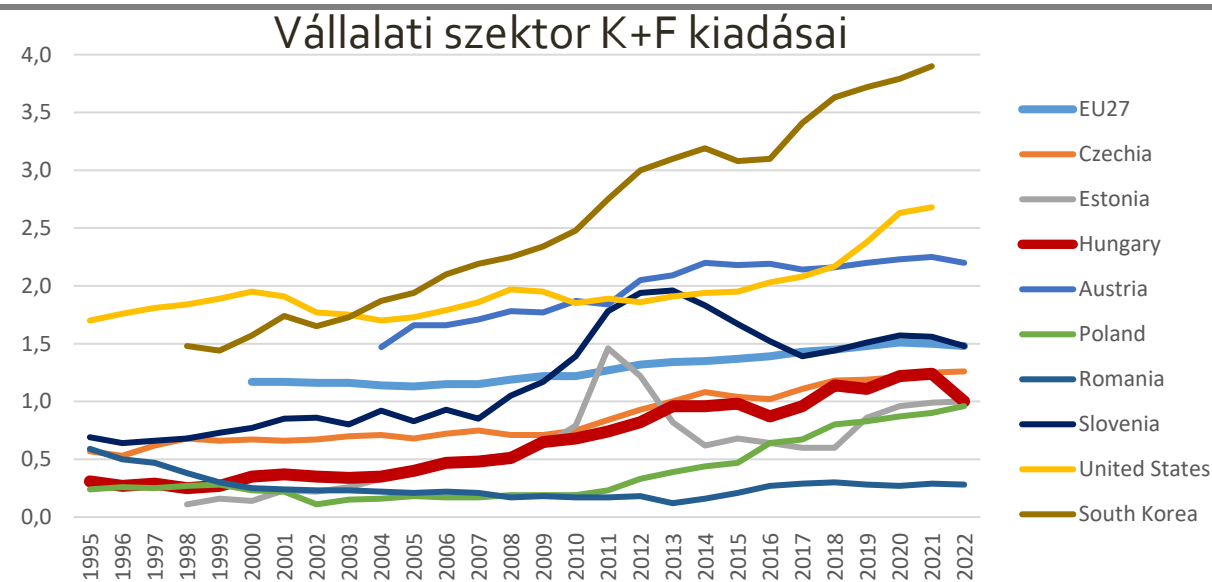
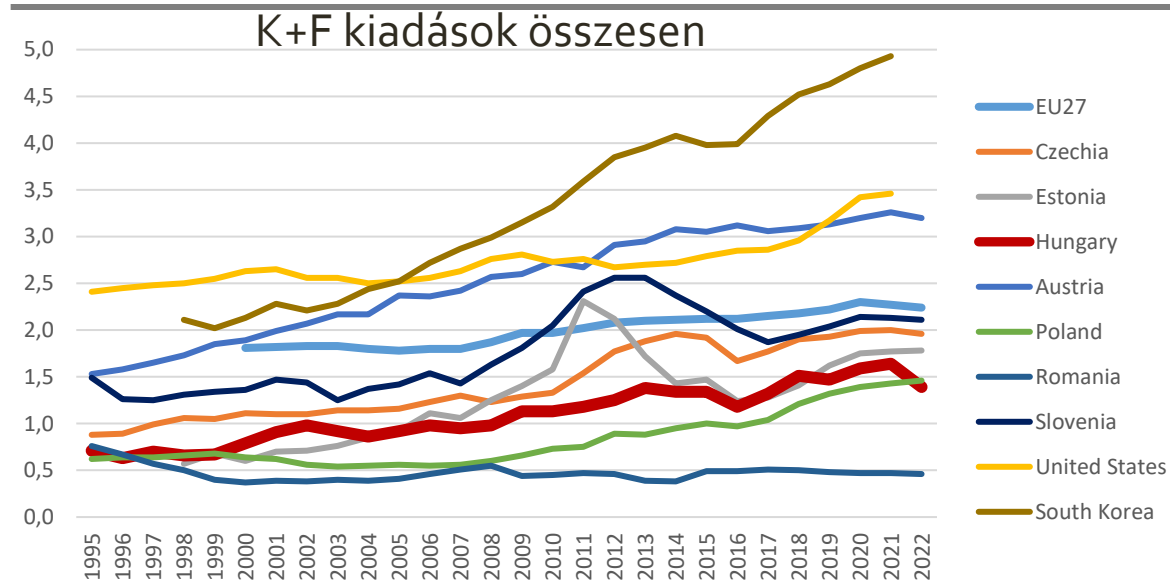

Az egyes hitelminősítési szintekhez kapcsolódó átlagos GDP-arányos államadósságszintek és a magyar államadósság szintje (2024-es besorolások alapján)

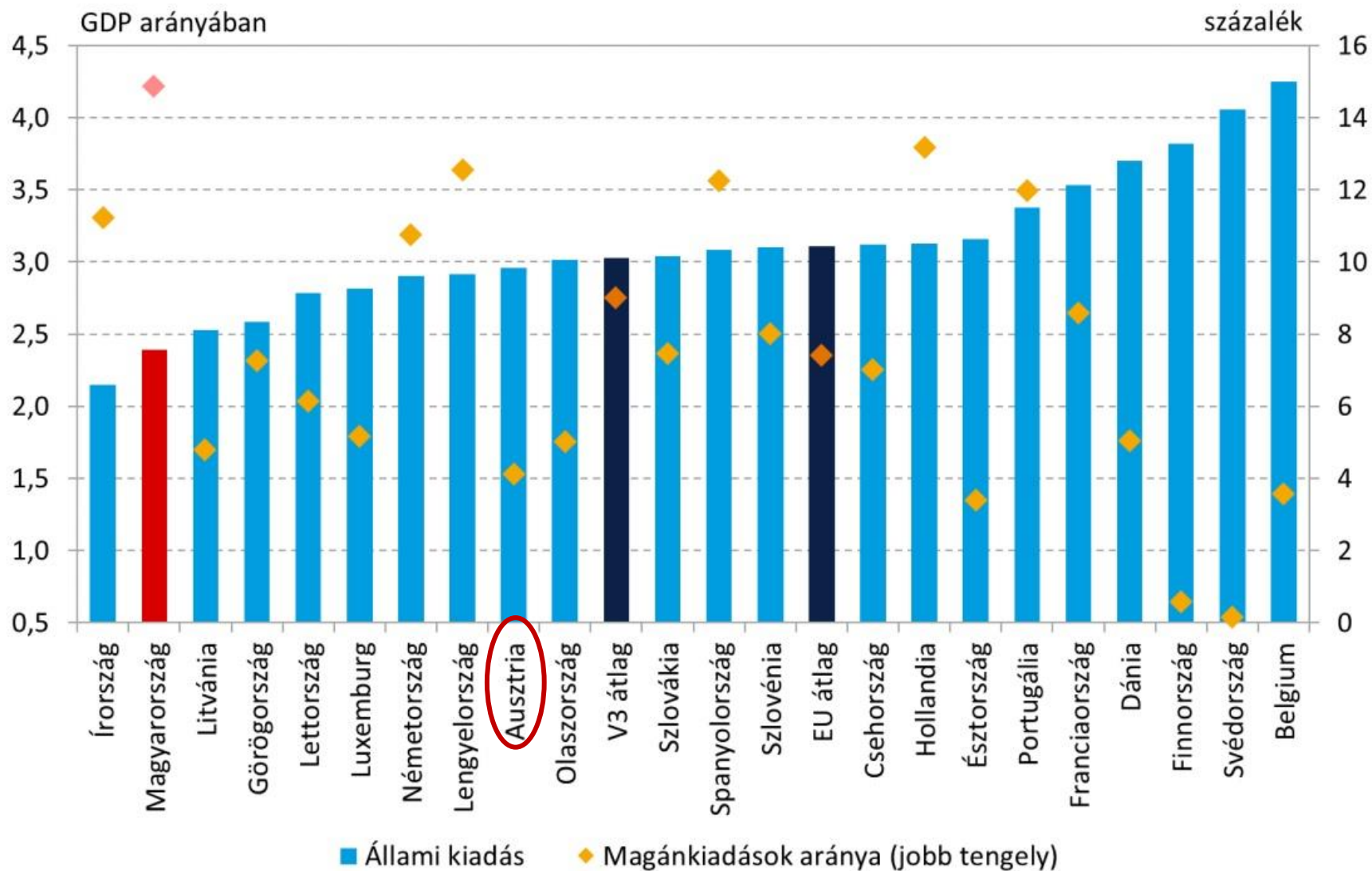

Forrás: OTP, Fitch, Moody's, S&P, KT Titkársága szerkesztés

A kutatás-fejlesztésre fordított kiadások döntő többségét a vállalati szektor költi el. Az adatok azt sejtetik, összetettebb a probléma, minthogy alacsony és magas K+F intenzitású szektorokba történő tőkebeáramlással magyarázni lehetne.

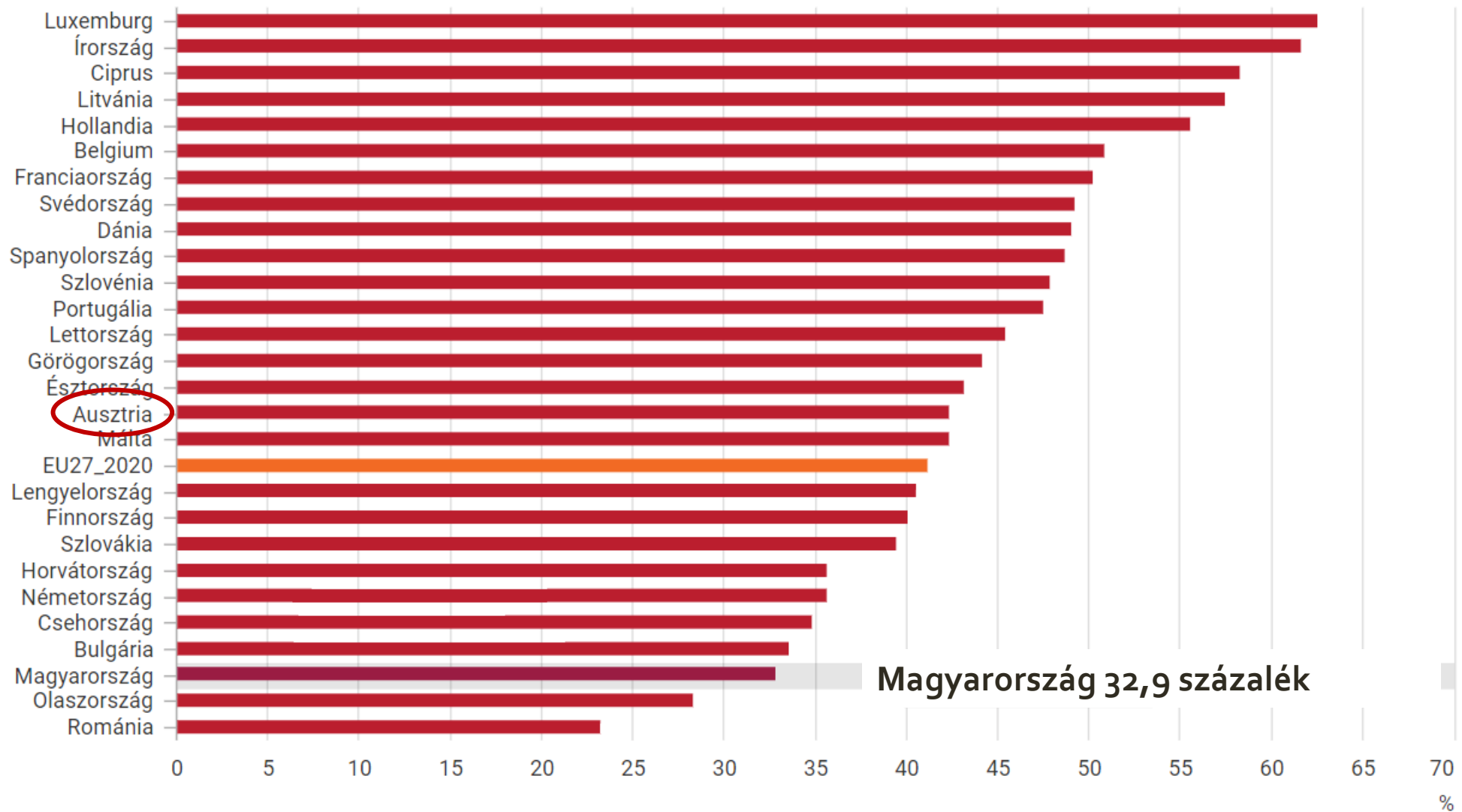

Alap- és középfokú oktatási kiadások a GDP arányában (2020) az EU-OECD országokban

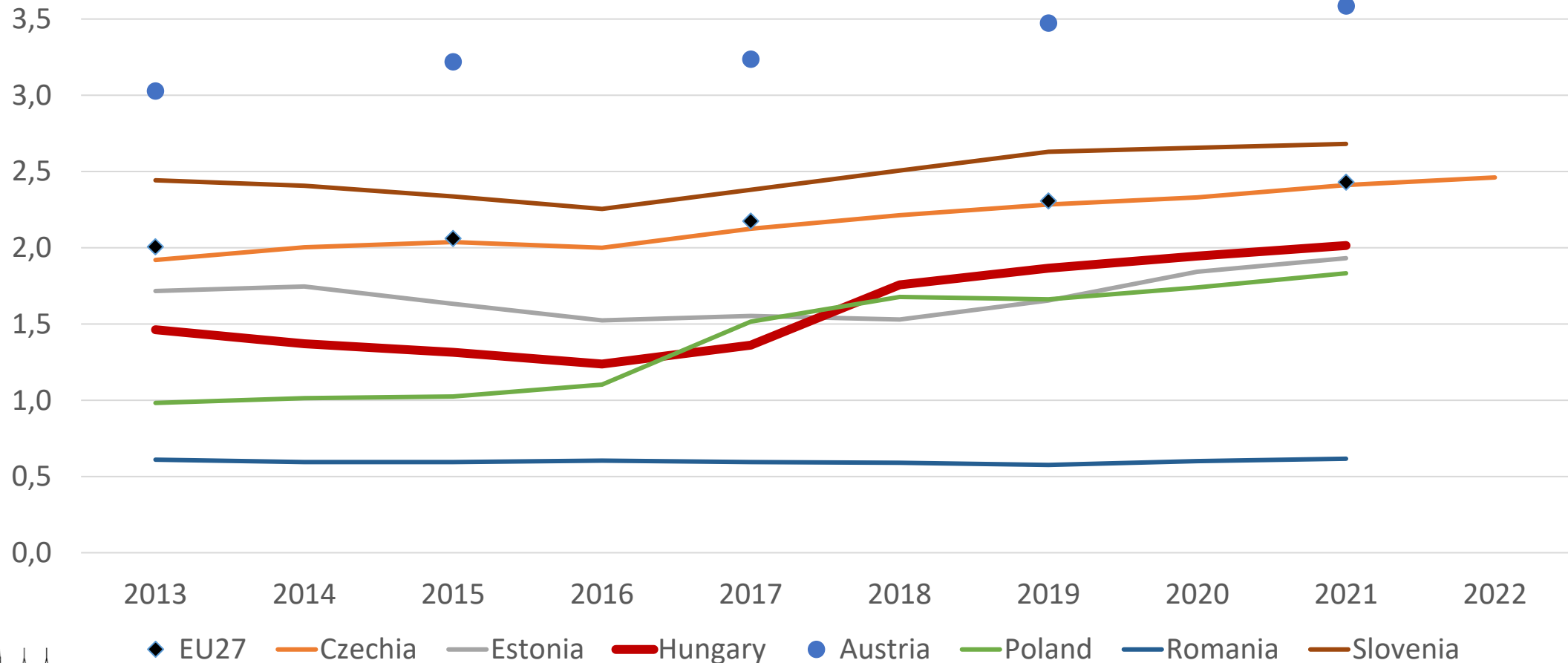

A felsőfokú végzettségűek aránya a 25-34 évesek között az Európai Unióban, 2021

Ausztria nem költ kimagaslóan sokat alap- és középfokú oktatásra, a fiatal felsőfokú végzettségű munkaerő arányában is csak középmezőny, mégis kiemelkedik az Európai Unióban a K+F költség és a K+F foglalkoztatottak arányában is.

A K+F területen dolgozók aránya a foglalkoztatottakból (százalék)

„Annak érdekében, hogy tartósan 4 százalék felett alakuljon a GDP bővülése, az egyensúlyok helyreállítása mellett átfogó versenyképességi reformokra is szükség van, amelyek megkönnyítik a termelékenységen alapuló intenzív gazdasági modellre való átállást. Az előző évtized legfontosabb gazdasági tényezői mennyiségben csak mérsékelten növelhetők tovább, így azok minőségét kell javítani a felzárkózás folytatásához.”

A Költségvetési Tanács hároméves kitekintése a makrogazdaság és a költségvetés folyamataira, 2024. január 5.

**Köszönöm a megtisztelő
figyelmet!**